

ARJA AALTO-VIITTALA • ANU LAHTI

Hopeaketjut ja -käädyt

Koruntekijän opas

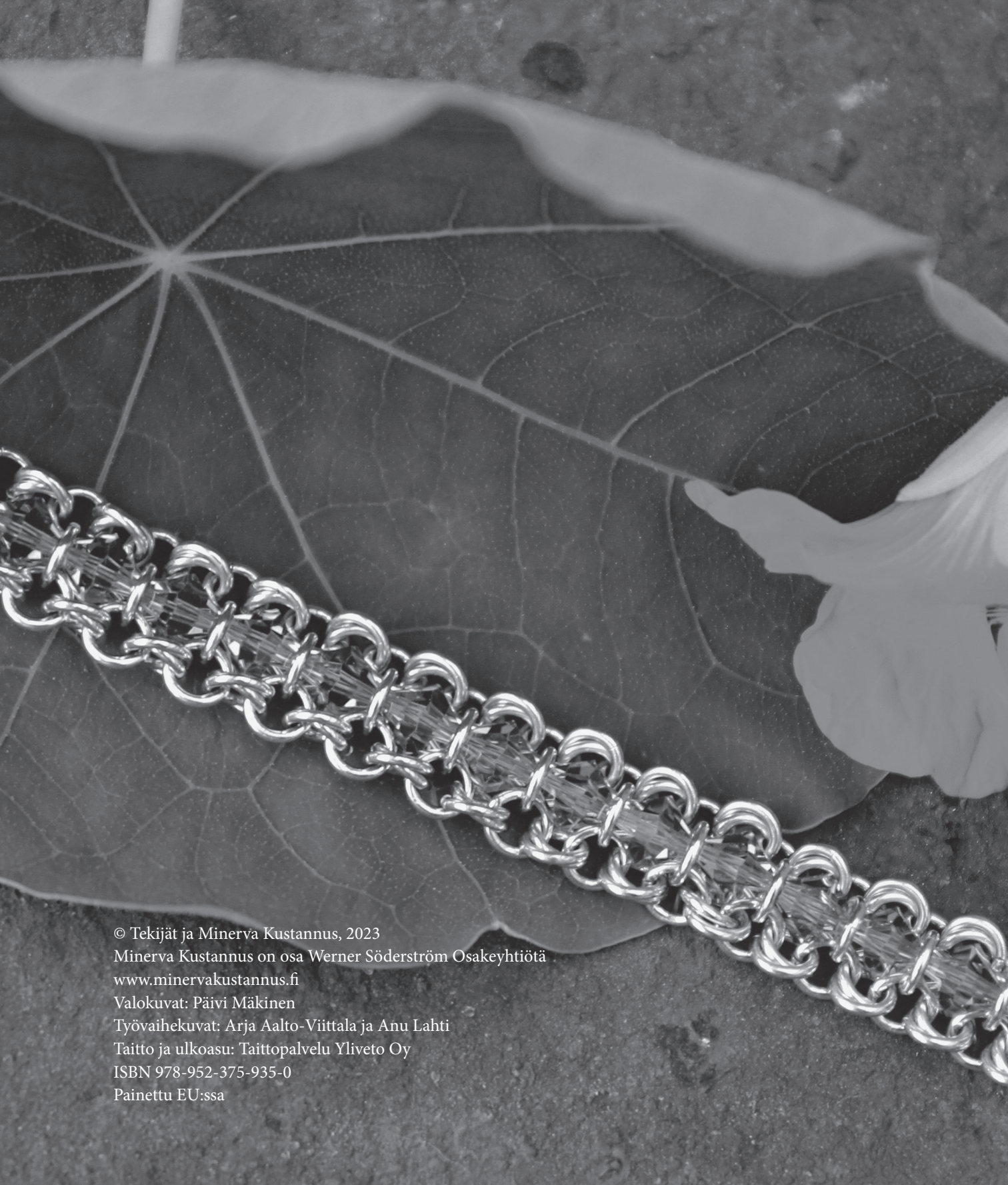
Minerva

Hopeaketjut ja -käädyt

Arja Aalto-Viittala
Anu Lahti

Hopeaketjut ja -käädyt

Koruntekijän opas

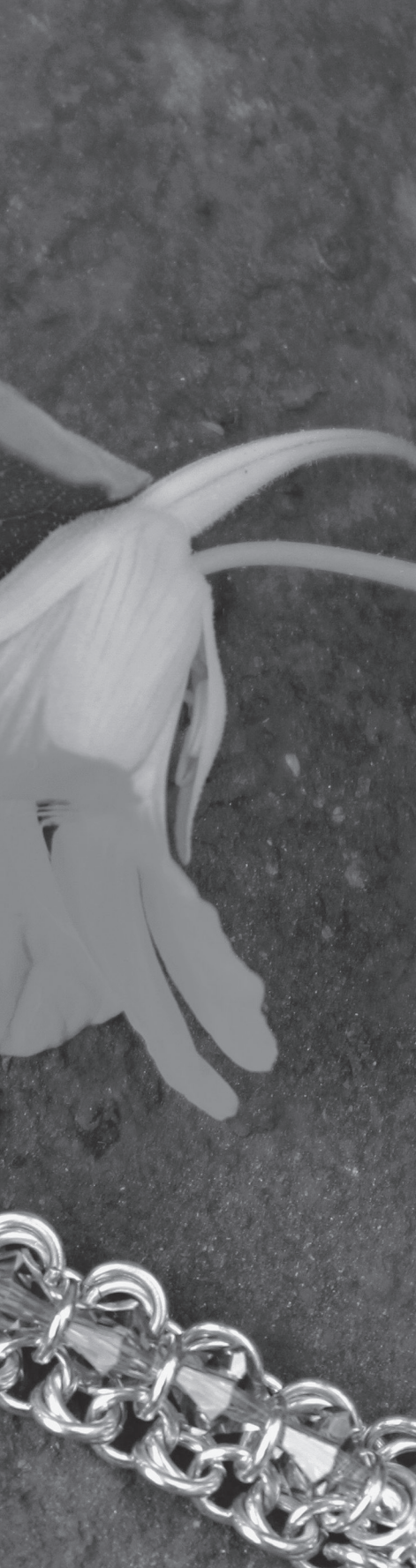

© Tekijät ja Minerva Kustannus, 2023
Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
www.minervakustannus.fi
Valokuvat: Päivi Mäkinen
Työvaihekuvat: Arja Aalto-Viittala ja Anu Lahti
Taitto ja ulkoasu: Taittopalvelu Yliveto Oy
ISBN 978-952-375-935-0
Painettu EU:ssa

Sisällys

Alkusanat	8
Ketjutöiden historiaa	10
Työkalut ja tekniikat	12
Veivit ja sahauspuikot	13
Ruuvipuristin	13
Saha ja sahanterän kiinnitys	14
Langan veivaaminen lenkeiksi	15
Sahaus	17
Pihdit	21
Renkaan avaaminen ja sulkeminen	22
Välihelmien kiinnitystavat	23
Vaijerikiinnitys	26
Kiillotusrumpu	27
Patinointi	29
Materiaalit	31
Lankojen vahvuudet	32
Lenkkien oikea koko	34
Langan menekin laskeminen	36
Lukot	40
Hopeatuotteiden myynti ja niitä koskevat leimaussäädökset	41
KORUOHJEET	43
Muinaisketju - 2:2	45
Rannekoru Muinaisketjun muunnoksesta	49
Ristinolla	53
Japanilainen napakymppi - Japanese Bullseye	54

Kuningasketju - Byzantine	57	Kelttiläinen ketju - Celtic visions	151
Kuningasketjun perusohje	59	Ruoriketju - Helm chain	151
Kuningasketju-rannekoru	65	Kelttiläinen visio - Celtic visions	154
Kuningasketjun muunnelmia	67	Leveä Kelttiläinen visio -rannekoru	157
Romanov-rannekoru, -korvakorut ja -kaulakoru	69	Nikama - Vertebrae-rannekoru	161
Hopeahapsut-kaulakoru	79	Krokotiili - Hoodoo	163
Siksak-kaulakoru	83	Ketjuideoita	166
Tikapuu-rannekoru	87	Materiaalien ja työkalujen ostopaikkoja	168
Ideoita Kuningasketjun muunnelmiin	88	Tekijät	169
Turkkilainen ketju	91	Arja Aalto-Viittala	169
Turkkilaisen ketjun perusohje	92	Anu Lahti	170
Verkkoketju - Inverted round chain	101	Päivi Mäkinen	170
Persialainen - Full Persian	103	Kiitos	171
Persialaisen ketjun perusohje	103		
Persialainen rannekoru	109		
Persialainen kaulaketju erikokoisilla lenkeillä	111		
Lituska - Tuska - Half Persian 4:1	115		
Half Persian 4:1 -rannekoru	123		
Half Persian 3:1 -punonta	125		
GSG - Muunnos Half Persian 6:1 -ketjusta	129		
Piina - Jens Pind	133		
Mattoketju 4:1 - European 4:1	139		
Mattoketju 4:1 viidellä rivillä	142		
Aurora - Mattoketjun 4:1 muunnos tuplalenkeillä	144		
Mattoketju 6:1 - European 6:1	146		

Alkusanat

Ketjutyöt ovat ikiaikainen työtapa valmistaa koruja ja muita tarve-esineitä.

Tässä kirjassa työvaiheet käydään yksityiskohtaisesti läpi ja selkeät vaihekuvat opastavat askel askeleelta, kuinka työ edistyy. Liikkeelle lähdetään ihan alkeista: miten metallilangasta valmistetaan lenkit, joista korut punotaan. Mallit vaihtelevat helpoista vaativampiin, joten kirja sopii niin vasta-alkajalle kuin pidempään harrastaneellekin. Materiaalit ja työkalut ovat helposti saatavilla. Työkaluja ei tarvita paljon, ja *työskennellä voi asuintiloissa, joten erillistä verastilaa ei tarvitse*.

Kirjan alussa opastetaan myös materiaalin menekin laskeminen sekä erilaisia muunnostaulukoita lankojen ja lenkkien kokoihin.

Suomenkielinen termistö ketjutöissä ei ole vakiintunut. Yhdellä ketjumallilla voi olla useita suomenkielisiä nimiä. Olemmekin otsikoineet mallit vakiintuneiden englanninkielisten nimien sekä samalle mallille tietämiemme suomenkielisten nimien mukaan. Kaikille malleille emme tiedä suomenkielistä vastinetta, eikä nimeäminen uudelleen ole mielestämme edes tarpeen.

Tätäkin kirjaamme ei ole kirjoitettu ryppy otsalla, kuten ei edellisiäkään, vaan esitämme työt ja työvaiheet siten kuin me ne teemme. Olemme opiskelleet vuosia hopean työstämisen eri tekniikoita ja hankkineet tietoa, taitoa ja opastusta kaikilta mahdollisilta tahoilta. Yritys ja erehdys ovat myös opettaneet meitä paljon.

Arja Aalto-Viittala ja Anu Lahti

Ketjutöiden historiaa

Metallista valmistetuista renkaista kootut verkkomaiset rakenteet olivat ammoisina aikoina sotilaiden suojina miekan ja kirveen iskuja vastaan. Kaivauksissa on löydetty ketjulenkeistä koottuja suojaa 300-luvulta eaa. Näistä erilaisin sidoksin valmistetuista rautapaidoista ovat kehittyneet koru- ja koristekäyttöön tarkoitetut ketjut ja käädyt.

Rautapaitojen ja muiden suojavarusteiden valmistusmenetelmät ovat vaihdelleet maanosista toisiin. Suunnaton määrä aikaa ja vaivaa on tarvittu niiden tekemiseen, ja ne ovat olleet todella arvokkaita hankintoja.

Yleensä metallirenkaat valmistettiin raudasta. Rauta taottiin ensin levyksi, josta leikattiin kapeita nauhoja. Ne vedettiin siten kiveen koverrettujen, toinen toistaan pienempien reikien läpi. Metallinahan muoto ja läpimitta muovautuivat, kun sitä vedettiin asteittain kaventuvien reikien läpi. Voi vain kuvitella, kuinka paljon työtä ja aikaa on kulunut lenkkien tekemiseen työvälineillä, joita tuolloin on ollut käytettävissä. Ensimmäinen metallilankoja valmistava paja aloitti Englannissa 1500-luvulla.

Nykyäänkin metallirenkaista valmistettuja tasorakenteita tarvitaan käytännöllisiin tarkoituksiin. Esimerkiksi lihanleikkaajien suojakäsineissä on tällaisia rautaverkkoja, ja sukeltajien märkäpuvuissa metalliverkot suojaavat haiden puremilta. Myös keskiaikaa harrastavien henkilöiden keskuudessa rautapaitojen valmistus on suosittua.

Nykyään lenkkejä voidaan valmistaa lähes mistä tahansa metallista ja muistakin materiaaleista. Ja vain mielikuvitus on rajana sille, mitä kaikkea niistä voidaan luoda – koruja, vöitä, paitoja, mekkoja, koreja ja laukkuja – vaikka metallilenkkityöt perustuvat vain muutamaaan perussidokseen ja niistä kehitettyihin satoihin variaatioihin.

Ensimmäinen suomalainen opaskirja hopeaketjujen- ja käätyjen valmistuksesta

Koruntekoharrastuksen aloittaminen on suuri ilo *Hopeaketjut ja -käädyt* -kirjan avulla. Siinä lähdetään liikkeelle aivan alkeista. Ensin opetetaan, miten hopealangasta valmistetaan lenkit, joista korut punotaan.

Sitten jokaisessa koruohjeessa käydään läpi kaikki työvaiheet yksityiskohtaisesti. Selkeät vaihekuvat opastavat askel askeleelta, kuinka työ edistyy. Näin kirja sopii niin aloittelijoille kuin koruntekoa pidempään harrastaneille.

Upeita korumalleja helpoista vaativiin on kirjassa yli 30. Voit itse valita, tahdotko tehdä bysanttilaisen kuningasketjun, Romanov-korusetin vai persialaisen rannekorun tai jonkin muun. Vaihtoehtoja riittää.

Materiaalit ja työkalut ovat yllättävän edullisia ja helposti kaikkien saatavilla, eikä työtilaakaan tarvita paljon. Kauriit hopeakorut syntyvät vaikka keittiönpöydän ääressä. Korut on mahdollista toteuttaa myös muista materiaaleista, kuten kupari- ja alumiinilangasta.

Arja Aalto-Viittala (s. 1959) on tamperelainen käsityötaiteilija, joka suunnittelee ja valmistaa koruja, laukkuja ja jouhitöitä. Aalto-Viittalan töitä ja työohjeita on julkaistu useissa ulkomaisissa korualan lehdissä. Hänen suunnittelemansa hopearannekoru ”Silmukoita” voitti elokuussa 2014 *Step by Step Wire Jewelry* -lehden kymmenvuotisjuhlakilpailun.

Anu Lahti (s. 1969) on kaarinalainen käsityötaiteilija, joka on opiskellut hopean työstämistä mm. muotoilija ja kultaseppä Keijo Kinnusen opastuksella. Hän valmistaa ja myy koruja ja klipsulaukkuja sekä vetää koru- ja klipsuaiheisia kursseja.

Aalto-Viittala ja Lahti ovat aiemmin julkaisseet yhdessä kirjan *Lusikasta luotua* ja olleet tekemässä *Tölkki*-kirjoja.

ISBN 978-952-375-935-0

9 789523 759350